

Kaznenopravna zaštita prava iz radnih odnosa u kaznenom pravu Republike Srpske

Dragan Jovašević¹, Ljubinko Mitrović²

¹Prof. dr redovni profesor, Pravni fakultet Univerziteta u Nišu, Niš, Srbija, jovas@prafak.ni.ac.rs

²Prof. dr vanredni profesor, Fakultet pravnih nauka Univerziteta APEIRON u Banjoj Luci, Banjaluka, Bosna i Hercegovina, ljubinko58@gmail.com

Apstrakt: Krivično zakonodavstvo svih savremenih država sistemom kazni i drugih krivičnih sankcija štiti osnovna prava i slobode čoveka i građanina. U sistemu zaštićenih društvenih vrednosti na posebnom mestu se nalaze i prava iz radnih odnosa i socijalnog osiguranja. Tako, i Krivični zakon Republike Srpske poznaje nekoliko krivičnih dela čijim se propisivanjem štite ove dve društvene vrednosti. S druge strane, i radno zakonodavstvo i sa njim povezano prekršajno zakonodavstvo kroz poseban sistem prekršajnih dela i prekršajnih sankcija za ta dela takođe štiti prava radnika iz radnog odnosa, odnosno ostala prava radnika. Upravo o pojmu, karakteristikama i obeležjima ovih krivičnih dela, ali i o prekršajima koji su propisani važećim Zakonom o radu Republike Srpske, govori ovaj rad.

Ključne reči: rad, radni odnos, pravo, krivični zakon, krivično delo, prekršaj, odgovornost, sankcija.

Datum prijema rada: 19. maj 2015.

Datum odobrenja rada: 22. maj 2015.

UVODNA RAZMATRANJA

Prava iz radnih odnosa i socijalnog osiguranja (tzv. ekonomsko-socijalna prava) štite se pored radnog¹, i odredbama krivičnog zakonodavstva. Tako, Krivični zakon Republike Srpske² iz 2003. godine, u glavi dvadesetdrugoj pod nazivom: "Krivična dela protiv prava iz radnih odnosa i socijalnog osiguranja" predviđa više krivičnih dela kojima se putem krivičnih sankcija pruža pojačana zaštita pravima čoveka iz radnog odnosa, odnosno pravima iz oblasti socijalnog osiguranja.

Ova krivična dela imaju za objekt zaštite individualna prava zaposlenih lica koja su utvrđena odgovarajućim zakonom, podzakonskim aktima, kolektivnim ugovorima, kao i ugovorima o radu. To su prava zaposlenih lica koja proizilaze iz njihovog tekućeg i minulog rada. Ova prava zaposlenih lica spadaju u grupu osnovnih ekonomsko-socijalnih prava čoveka³.

Krivičnim delima⁴ iz ove glave štite se posebno:

1) prava iz radnog odnosa - prava i obaveze zaposlenih, prava i obaveze poslodavaca, uslovi za zasnivanje radnog odnosa, prava i obaveze direktora, obrazovanje, stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih, radno vreme, odmori i odsustva, zaštita zaposlenih, zarada, naknada zarade i druga primanja, potraživanja zaposlenih u slučaju stečajnog postupka, prava zaposlenih prilikom promene poslodavca, višak zaposlenih, udaljenje zaposlenog sa rada, naknada štete, prestanak radnog odnosa, izmena ugovora o radu, ostvarivanje i zaštita prava zaposlenih i organizacija zaposlenih i poslodavaca,

2) prava u vezi sa štrajkom,

3) prava u vezi sa zapošljavanjem i za slučaj nezaposlenosti,

4) prava iz socijalnog osiguranja, i

5) prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja⁵.

Radnja izvršenja⁶ ovih krivičnih dela se sastoji u svešnom kršenju ili nepridržavanju propisa iz oblasti radnog zakonodavstva ili u onemogućavanju, uskraćivanju ili ograničavanju u korišćenju prava iz radnog odnosa koja su zaposlenom priznata na osnovu zakona, podzakonskih akata, kolektivnih ugovora ili ugovora o radu. Ta se radnja

¹ Zakon o radu, Službeni glasnik Republike Srpske, br. 38/2000, 40/2000, 47/2002, 38/2003, 66/2003 i 20/2007 - prečišćeni tekst.

² Službeni glasnik Republike Srpske, br. 49/2003, 108/2004, 37/2006, 70/2006, 73/2010, 1/2012 i 67/2013.

³ M. Kokolj, D. Jovašević, *Krivično pravo, Opšti i posebni deo*, Bijeljina, 2011. godine, str. 326.

⁴ D. Jovašević, *Krivično pravo, Posebni deo*, Beograd, 2014. godine, str. 113.

⁵ S. Hodžić, *Neki problemi i iskustva u primjeni KZ SR BIH*, Pravna misao, Sarajevo, broj 9-10/1986. godine, str. 23-31.

⁶ B. Petrović, D. Jovašević, *Krivično (kazneno) pravo, Posebni dio*, Sarajevo, 2005. godine, str. 235-240.

Criminal-Law Protection of Labor Rights in the Criminal Law of the Republic Of Srpska

Dragan Jovašević¹, Ljubinko Mitrović²

¹PhD, full professor, Faculty of Law, University of Niš, Nis, Serbia, jovas@prafak.ni.ac.rs

²PhD, associate professor, Law College, University APEIRON Banja Luka, Banja Luka, Bosnia and Herzegovina, ljubinko58@gmail.com

Abstract: The criminal legislation of all modern states protects the fundamental rights and freedoms of people and citizens through a system of fines and other criminal penalties. In a system of protected social values, labor and social security rights have a special place. Criminal Law of the Republic of Srpska also recognizes several criminal offenses whose regulations protect these two social values. On the other hand, labor legislation together with the associated misdemeanor legislation, through a special system of misdemeanor offenses and sanctions for those offenses, also protect the rights of employees arising from employment, as well as their other rights. This paper deals with the concept, features, and characteristics of these offenses and misdemeanors determined by the applicable Labor Law of the Republic of Srpska.

Key words: work, employment, law, criminal law, criminal offense, misdemeanor, liability, sanctions.